

Miljösamverkan Jönköpings län

Verksamhetsberättelse 2025

2026-02-04

Innehåll

1	Verksamhet	1
2	Bokslut.....	1
3	Tillsynsprojekt och handläggargstöd	2
3.1	Tillsynsprojekt uppströmsarbete.....	2
3.2	Tillsynsprojekt hälsoskyddstillsyn i ett varmare klimat.....	3
3.3	Tillsynsprojekt dagvattenhantering.....	3
3.4	Handläggargstöd masshantering.....	4
4	Utvecklingsprojekt	4
4.1	Framtidens miljöbalkstillsyn	4
5	Utbildningar	5
5.1	Kyltorn	5
5.2	Utbildning provtagning i samband med misstänkt miljöbrott	5
5.3	Miljö kvalitetsnormer för vatten, fokus på åtgärdsprogrammet	5
6	Nätverksträffar och möten	5
6.1	Miljö- och hälsoskyddshandläggargträff	5
6.2	Förorenade områden.....	6
6.3	Små avlopp	6
6.4	Lantbruk.....	6
6.5	Hälsoskydd	6
6.6	Introduktion för nya medarbetare och chefer	7
6.7	Behovsutrednings- och nyckeltalsdag	7
6.8	Kontaktpersonsträff.....	7
6.9	Beredningsgruppsmöten	7
6.10	Styrgruppsmöten	7
6.11	Presidieträff.....	7
6.12	Övriga träffar i länet och nationellt	8
7	Övrigt arbete.....	8
7.1	Kommunbesök.....	8
7.2	Nyhetsbrev.....	8
7.3	Pingpong.....	9

8	Miljösamverkan i landet.....	9
9	Om miljösamverkan Jönköpings län	9
9.1	Organisation och arbetssätt	9
9.2	Verksamhetsplan	10
	Administrativt ansvar:	10
	Utvecklingschef	10

1 Verksamhet

Under året genomfördes flera av aktiviteterna i miljösamverkan enligt plan. Projektet Uppströmsarbete har avslutats utan tillsynskampanj. Tillsynskampanjen kunde inte genomföras som planerat på grund av lågt intresse och brist på tid och resurser hos de deltagande kommunerna.

Miljösamverkans styrgrupp har beslutat att gå vidare med ett utvecklingsprojekt inom kompetensförsörjning. En projektledare har utsetts för att genomföra en förstudie av kompetensbehoven i länet och för att ta fram ett förslag till ett regionalt kompetensförsörjningsprogram. Projektledaren påbörjar sitt arbete i januari och kommer att arbeta heltid med uppdraget.

Anpassning till nationell tillsynsstrategi – ett förändrat arbetssätt

Under 2025 tog Miljösamverkan ett tydligt steg i riktning mot ett mer strategiskt och nationellt förankrat arbetssätt. Arbetet med verksamhetsplaneringen inför 2026 genomfördes med ett ökat fokus på den nationella tillsynsstrategin och utgick för första gången fullt ut från Naturvårdsverkets strategi. Detta innebar ett förändrat angreppssätt, där kopplingen mellan nationella prioriteringar och det regionala tillsynsarbetet stärktes och tydliggjordes.

Denna nya inriktning syftar till att skapa bättre förutsättningar för ett mer samordnat, långsiktigt och likvärdigt tillsynsarbete i länet, i nära samverkan med kommuner och Länsstyrelsen.

2 Bokslut

Intäkter	1 863 220
IB 2026	618 000
<i>varav</i>	
Statliga medel	
Kommunal medel	910 220
Länsstyrelsen och Regionen	200 000
Utb inom Miljösamverkan	135 000

Kostnader	
Löner	1 745 280
Resor, kost, logi	10 000
Utveck.ledare kurser	6 000
Externa nätverk	120 000
Förtäring vid fysiska möten	15 000
Adm stöd HR, telefon, it	48 000
Kostnader	1 944 280
Underskott 2026	-81 060

Årets underskott (-81 tkr) förklaras av en tillfällig ökning av personalkostnader inom Miljösamverkan. Denna extra resurs är nödvändig för att driva framtagandet av det nya utvecklingsprojektet för kompetensförsörjning. En plan för långsiktig finansiering via äskade medel påbörjas under 2026 för att återställa budgeten i balans inför 2027.

3 Tillsynsprojekt och handläggarsöd

3.1 Tillsynsprojekt uppströmsarbete

Projektet syftade till att öka kunskapen hos tillsynsmyndigheterna och genomföra en länsgemensam tillsynskampanj under 2024 för att minska utsläpp av oönskade ämnen till spillvattennätet. Tillsynskampanjen kunde inte genomföras som planerat på grund av lågt intresse och brist på tid och resurser hos de deltagande kommunerna.

Projektet har dock framgångsrikt levererat komplett tillsynsmaterial och stärkt samarbetet mellan tillsynsmyndigheterna och VA-huvudmännen i länet. Materialet utgör nu ett stabilt underlag för framtida tillsynsinsatser.

3.2 Tillsynsprojekt hälsoskyddstillsyn i ett varmare klimat

I januari 2025 startade Miljösamverkan projektet "Hälsoskyddstillsyn i ett varmare klimat". I verksamhetsplanen för 2024 benämndes projektet som "Klimatanpassning – hälsoskydd". Namnändringen genomfördes på projektgruppens önskemål för att tydligare spegla projektets innehåll och bättre anpassa det till den tillsyn som kommunerna utför.

Värmeböljor utgör ett växande folkhälsoproblem, särskilt för barn, äldre och andra känsliga grupper. Höga temperaturer har uppmärksammats i skolans och förskolors utemiljöer, och behovet av säkra miljöer lyfts av flera myndigheter. Mot denna bakgrund startade Miljösamverkan i Jönköpings län våren 2025 ett projekt för att stärka hälsoskyddstillsynen i ett varmare klimat.

Under början av 2025 arbetade projektgruppen med att gå igenom befintligt material på regional och nationell nivå för att anpassa och vidareutveckla underlag för projektets behov, samt för att undvika dubbelarbete. Under sen vår och tidig sommar genomfördes en tillsynskampanj som pågick fram till den 30 november. Under kampanjperioden hölls även två avstämningar med de deltagande kommunerna för att diskutera projektets utmaningar och framsteg. Totalt deltog 7 av länets 13 kommuner i kampanjen. Resultaten har sammanställts och presenterats i en slutrapport som kommer att behandlas vid styrgruppens första möte i februari, 2026.

3.3 Tillsynsprojekt dagvattenhantering

Miljösamverkan i Jönköpings län har erfarenhet av dagvattenprojekt, men ser nu behov av fördjupad tillsyn, vilket är syftet med det nya projektet. Dagvatten är prioriterat enligt den nationella tillsynsstrategin 2022–2025, och projektet följer denna strategi. Effektiv dagvattenhantering skyddar hälsa och miljö, minskar risken för översvämningar och är viktig för klimatanpassning. Lagstiftning som miljöbalken och LAV reglerar ansvaret, kommunerna sköter tillsynen via miljönämnderna och Länsstyrelsen övervakar kommunernas ansvar. Verksamhetsutövare har även skyldighet till egenkontroll.

Projektet om dagvattenhantering startade i augusti 2025. Projektgruppen såg tidigt fördelar med att ha en dialog med Naturvårdsverket kring kommande nationella projekt om avloppsledningsnät och dagvattenanordningar, där en nationell tillsynskampanj planeras till våren 2027. Gruppen föreslog därför för styrgruppen att avvakta Naturvårdsverkets material för att senare kunna ansluta till kampanjen. Under hösten 2025 har projektgruppen haft dialog med en kontaktperson på Naturvårdsverket för att klarlägga huruvida miljösamverkans projektplan berörs av Naturvårdsverkets nationella projekt och om detta har någon påverkan på projektmålet. Efter detta möte fattades beslut om att gå vidare med framtagande av projektmaterial samt att planera för genomförande av en tillsynskampanj under hösten 2026.

3.4 Handläggarestöd masshantering

Masshantering är viktig för samhällsbyggandet eftersom stora mängder schaktmassor genereras varje år. Effektiv hantering minskar miljöproblem, transporter och kostnader. Miljösamverkan Jönköpings län har därför startat ett projekt för att uppdatera material och främja en resurseffektiv hantering av massor, med fokus på verksamheter, transportörer och återvinning. Länsstyrelsen och kommunerna har en central roll i tillsyn och säkerställande av att återvunna massor används på ett säkert och ändamålsenligt sätt, medan verksamhetsutövarna ansvarar för korrekt hantering. Projektet startade hösten 2025 för att ta fram underlag inför en eventuell tillsyn i länet.

Projektets första möte inriktade sig på att samla in relevant material på nationell och regional nivå för att anpassa arbetet och undvika dubbelarbete. Projektgruppen valde att vidarebearbeta handläggarestödet "*Användning av avfall i anläggningsändamål*" från Miljösamverkan Väst. Under hösten konstaterade gruppen att handläggarestödet var omfattande och krävde mer tid för anpassning och bearbetning än planerat. Därför beslutade styrgruppen att ge projektgruppen förlängd tid och istället avsluta projektet våren 2026, istället för enligt den ursprungliga planen hösten 2025.

4 Utvecklingsprojekt

4.1 Framtidens miljöbalkstillsyn

Projektet *Kompetensförsörjning – resa för miljö- och hälsoskyddsinspektörer* fortsätter under 2025 med en tydligare plan för genomförandet. Miljösamverkan har beslutat att gå vidare med projektet och har avsatt medel för att anställa en projektledare. Projektledaren ska arbeta med en kompetenskartläggning samt ta fram förslag till ett långsiktigt kompetensförsörjningsprogram. En rekryteringsprocess har också startat under hösten 2025 i syfte att anställa en person på heltid som ska arbeta med detta projekt. Rekryteringen avslutades under senhösten och en projektledare har nu anställts. Personen börjar arbeta heltid på Kommunal utveckling i januari 2026. Under 2026 kommer projektledaren tillsammans med utvecklingsledaren för Miljösamverkan att ta fram en ansökan om extern finansiering. Detta behövs för att kunna fortsätta arbetet från 2027, eftersom projektledarens projektanställning endast är finansierad under 2026 och Miljösamverkan saknar egen budget för ett långsiktigt kompetensförsörjningsprogram.

Digitaliseringsarbetet inom Miljösamverkan syftar till att ta fram förslag på avtal för ett gemensamt verksamhetssystem för de kommuner som önskar ansluta. En projektgrupp har tillsatts och under hösten 2025 fastställdes projektplanen. Projektet genomförs av den utsedda projektgruppen, med Eksjö som sammankallande, under ledning av Miljösamverkan. Vid behov kan särskilda arbetsgrupper tillsättas för exempelvis behovs-

och kravanalys, teknisk kartläggning och upphandling. Målet är att ett färdigt beslutsunderlag ska tas fram och presenteras för varje kommun under våren 2026.

5 Utbildningar

5.1 Kyltorn

Projektet om kyltorn startade som ett handläggarsstödsprojekt men omvandlades till en utbildningsinsats på grund av lågt intresse från kommunerna att delta i en projektgrupp. Utbildningen genomfördes digitalt under en heldag. Deltagarna fick fördjupade kunskaper om kyltorn och de risker som Legionella kan innebära. Experter från Micans och Kurita Sverige AB samt en inspektör från Stockholms stad bidrog med föreläsningar och erfarenheter från bland annat legionellautbrott, inventeringar och tillsyn.

5.2 Utbildning provtagning i samband med misstänkt miljöbrott

Under utbildningen fick vi både teoretisk och praktisk kunskap om provtagning vid misstänkta miljöbrott. På förmiddagen gick vi igenom teori kring provtagning och fick demonstrerat relevant utrustning av experter från Sweco. På eftermiddagen fortsatte vi med föreläsning och workshop med Polis & Nationellt Forensiskt Centrum (NFC), där vi lärde oss hur prover hanteras i brottsutredningar och fick tips om vanliga problem och tecken på fusk.

5.3 Miljökvalitetsnormer för vatten, fokus på åtgärdsprogrammet

En halvdag utbildning om miljökvalitetsnormer för vatten genomfördes med fokus på åtgärdsprogrammet och kommunernas ansvar. Deltagarna fick en översikt av åtgärdsarbetet och exempel på förvaltningsövergripande samverkan. Vetlanda, Habo och Gislaveds kommuner delade erfarenheter av frivilligt vattenvårdsarbete, och Länsstyrelsen presenterade möjligheter till statligt stöd samt aktuella utmaningar. Avslutningsvis informerades om vilket stöd regionala och lokala åtgärdssamordnare och Miljösamverkan kan erbjuda.

6 Nätverksträffar och möten

6.1 Miljö- och hälsoskyddshandläggartreff

Miljösamverkans handläggardagar för miljö- och hälsa genomfördes i Eksjö under två dagar och samlade deltagare från hela länet. Programmet innehöll

föreläsningar från kommuner, centrala myndigheter och Länsstyrelsen, med fokus på tillsyn, samverkan, klimatfrågor och erfarenhetsutbyte. Deltagarna tog del av goda exempel från olika kommuner, gemensam verksamhetsplanering utifrån den nationella tillsynsstrategin samt aktuella frågor och paneldiskussioner. Dagarna avslutades med inspirationsföreläsning och möjlighet till nätverkande.

6.2 Förorenade områden

Den 27 mars höll Länsstyrelsen i en handläggartäff med tillsynsvägledning om förorenade områden.

6.3 Små avlopp

Den 2 juni höll miljösamverkan i en handläggartäff om små avlopp i Jönköping. Vi pratade bland annat om gränsdragningar vid misstänk miljöbrott och hade diskussionsforum för utbyte av erfarenheter gällande olika "case".

6.4 Lantbruk

Den 14 oktober hölls en handläggartäff för lantbrukshandläggare. Dagen inleddes med erfarenheter från Jönköpings kommuns arbete med tillsyn och inventering av U-anläggningar, följt av information om Jordbruksverkets nationella tillsynsprojekt för 2025 och aktuella gränsdragningsfrågor. Efter lunch fortsatte programmet med riskbedömning av små lantbruk och hästgårdar nära vatten samt kommunernas ansvar för tillsynsintervall. Dagen avslutades med praktiska caseövningar kring beslut om försiktighetsmått och gemensamt erfarenhetsutbyte.

6.5 Hälsoskydd

Årets hälsoskyddshandläggartäff hölls den 20 november och träffen samlade kommunerna för en heldag med fokus på aktuella och framtida tillsynsfrågor. Dagen inleddes med en presentation av Miljösamverkans kommande tillsynsprojekt om hälsoskydd i ett varmare klimat, följt av en genomgång av status och tillsyn av kyltorn. Därefter hölls en workshop om den nya nationella tillsynsstrategin. Under eftermiddagen deltog handläggarna i temastationer med diskussioner om tvärsektoriell tillsyn och LOS-samverkan, radonplaner samt nya tillsynsutmaningar kopplade till oanmälda verksamheter. Träffen avslutades med erfarenhetsutbyte kring kluriga ärenden.

6.6 Introduktion för nya medarbetare och chefer

Den 4 september och 10 december hölls introduktioner för nya medarbetare och chefer i miljösamverkan. Totalt 12 medlemmar deltog. Vi gick igenom syftet med miljösamverkan och miljösamverkans roll. Vi hade gruppdiskussioner och pratade om hur det är att delta i miljösamverkans aktiviteter.

6.7 Behovsutrednings- och nyckeltalsdag

Den 24 april genomfördes en behovsutredningsdag för samtliga medlemmar i styrgruppen. Under dagen diskuterades det fortsatta arbetet med behovsutredningen, och Miljöchefen i Borås kommun deltog för att berätta om Västra Götalands arbete med en gemensam behovsutredning för länet. Efteråt beslutade styrgruppen att varje kommun tar ställning till om de vill fortsätta med en egen behovsutredning eller om de vill medverka i ett gemensamt arbete. För detta ändamål skapades en särskild Teams-kanal.

6.8 Kontaktpersonsträff

Den 7 maj samlades samtliga kontaktpersoner i Jönköping. Under förmiddagen diskuterades kontaktpersonernas roll och ett förslag till verksamhetsplan för 2026 togs fram, baserat på de förslag som röstats fram av kommunerna. På eftermiddagen arrangerade Miljösamverkan en tipsrunda runt Munksjön, och dagen avslutades med en genomgång av Magnus Ladulås Plats, där parkingenjören från Jönköpings kommun gav oss en informativ presentation.

6.9 Beredningsgruppsmöten

Beredningsgruppen har träffats tre gånger under året för att bereda frågor för styrgruppsmötena. Samtliga hölls på plats i Jönköping. Utöver det har beredningsgruppen haft digitala avstämningar med utvecklingsledaren ungefär en gång i månaden under året för att stämma av löpande frågor.

6.10 Styrgruppsmöten

Styrgruppen har träffats för styrgruppsmöten fyra gånger under året. Utöver det har styrgruppen träffats en gång för en behovsutrednings- och nyckeltalsdag.

6.11 Presidieträff

Den 26 september 2025 samlades miljönämndspresidier i Jönköpings län till Miljösamverkans presidieträff på Scandic Hotell i Värnamo. Dagen inleddes med fika och mingel, följt av ett välkomsttal från Miljösamverkan. Under förmiddagen behandlades

teman som avfallsbrottslighet, samverkan och uppsökande tillsyn, samt PAH (polycykliska aromatiska kolväten) – hur dessa fungerar och varför de utgör ett problem. Deltagarna fick också ta del av en genomgång av kommunernas ansvar i handlingsplaner för förorenade områden. Efter lunch ägnades eftermiddagen åt en workshop om klimatanpassning i praktiken, där deltagarna fick diskutera risker och konkreta åtgärder. Dagen avslutades med fika och sammanfattning innan avsked och utcheckning.

6.12 Övriga träffar i länet och nationellt

Miljösamverkan, via utvecklingsledare, har deltagit i följande nätverk under året:

- *Samverkansmöte med Polis och Åklagare om gränsdragningar vid misstänkt miljöbrott, små avlopp. Denna hölls digitalt under en förmiddag.*
- *Samverkansmöte avfallsbrottslighet (Länsstyrelsen ansvarig). Tre fysiska möten om året.*
- *Miljöbrottsamverkan i länet (Länsstyrelsen ansvarig). En fysisk träff under året.*
- *Miljömålssamordnarträffar i länet (Länsstyrelsen ansvarig). En fysisk träff under året.*
- *Projektledarträffar för alla miljösamverkansorganisationerna i Sverige. Två fysiska träffar under året.*

7 Övrigt arbete

7.1 Kommunbesök

Under hösten besökte utvecklingsledaren några verksamheter inom miljösamverkan, det vill säga några kommuner i länet samt ett besök på miljöskyddsavdelningen på Länsstyrelsen. Syftet med besöken har varit att presentera sig som ny vikarierande utvecklingsledare men också att påminna om vikten av varför vi ska ha miljösamverkan, vad som är bra med miljösamverkan samt vad som kan bli bättre. Utvecklingsledaren har genomfört ett kommunbesök till under hösten 2025.

7.2 Nyhetsbrev

Under året har Miljösamverkan skickat ut tre nyhetsbrev med information om pågående projekt, kommande aktiviteter och aktuella nyheter.

7.3 Pingpong

Ping Pong (digitala samverkansytan) har fortsatt använts flitigt för frågor, svar och erfarenhetsutbyte mellan inspektörerna och som lagringsplats för gemensamma dokument.

8 Miljösamverkan i landet

Många av Sveriges kommuner deltar i någon av de 11 miljösamverkansorganisationer som finns regionalt i landet och som idag täcker 16 län. Projektledarna har ett nätverk för erfarenhetsutbyte och samverkan. Delvis sker detta genom en gemensam, webbaserad samverkansyta. Alla publikationer som tagits fram inom miljösamverkansorganisationerna finns samlade på den gemensamma webbsidan: www.miljosamverkan.se. Samverkan mellan länen har även förekommit i utbildningen om klassning av avfall som hölls av miljösamverkan i november. För att hålla nere priset och fylla platserna bjöds övriga län i Sverige in att delta via projektledarnätverket.

9 Om miljösamverkan Jönköpings län

9.1 Organisation och arbetssätt

Miljösamverkan ingår i Kommunal utveckling som leds av det politiska organet Primärkommunalt samverkansorgan, PKS. PKS ska på kommunernas uppdrag leda och driva strategiska långsiktiga primärkommunala frågor som kommunerna prioriterat att samverka kring. PKS har uppdraget att utifrån beslutade budgetmedel ansvara för att verksamheten bedrivs inom givna ramar och att följa upp verksamheten utifrån fastställda mål.

För styrning av miljösamverkan på tjänstepersonsnivå finns en styrgrupp. Styrgruppen består av alla länets miljöchefer, chefen för Miljöskyddsavdelningen på länsstyrelsen och chefen för Kommunal utveckling. Till styrgruppen finns en beredningsgrupp bestående av tre miljöchefer; en från respektive Jönköping, Höglandet (inklusive Habo och Mullsjö) och GGVV samt chefen för Miljöskyddsavdelningen på länsstyrelsen och chefen för Kommunal utveckling. Beredningsgruppen förbereder ärenden till styrgruppen och fattar beslut i vissa, delegerade frågor. Utvecklingsledaren för miljösamverkan ingår som sekreterare och föredragande i styrgruppen och i beredningsgruppen.

Styrgruppens uppdrag är att fånga kommunernas och länsstyrelsens behov och utifrån dem göra prioriteringar för konkreta och långsiktiga aktiviteter och satsningar. Beslut i principiellt viktiga frågor, som exempelvis verksamhetsplan och budget tas av styrgruppen.

Utöver styrgruppen utser varje kommun en kontaktperson som är en länk mellan kommunen och miljösamverkan. Kontaktpersonen har i uppdrag att föra fram behov och önskemål till miljösamverkan och förankra miljösamverkans arbete i kommunen.

9.2 Verksamhetsplan

Aktiviteter som ska genomföras inom miljösamverkan fastställs i en verksamhetsplan för året. Aktiviteterna är uppdelade i tillsynsprojekt, handläggarstöd, utbildningar/workshops, utvecklingsarbeten och handläggarträffar och tas fram utifrån inskickade förslag från kommunerna och från länsstyrelsen. Verksamhetsplanen är treårig. Planen för det första året fastställs, medan det andra och tredje året är mer preliminära. Detta för att kunna anpassas till kommunernas behov och till vad som händer i omvärlden. Verksamhetsplanen i sin helhet fastställs av styrgruppen i maj/juni året innan den ska börja gälla. På så sätt kan planen arbetas in i kommunernas egna tillsynsplaner. Länsstyrelsen deltar i vissa av aktiviteterna som en del i sin egen tillsyn och/eller som tillsynsvägledning mot kommunerna.

Administrativt ansvar:

Region Jönköpings län

Kommunal utveckling/Miljösamverkan Jönköpings län

Box 1024, 551 11 Jönköping

Besöksadress: Vallgatan 8, Jönköping

Webbsida: [Vårt uppdrag - Kommunal utveckling Jönköpings län](#)

Utvecklingschef

Taban Salim